

Les implicacions de les TIC en les relacions jurídiques: comerç electrònic, justícia electrònica

Aura Esther Vilalta

PID_00189068

Índex

1. El desenvolupament del Web i les seves implicacions jurídiques.....	5
2. El desenvolupament del comerç electrònic (<i>e-commerce</i>).....	8
3. La justícia electrònica (<i>e-justice</i>).....	12
3.1. Àmbit judicial	12
3.2. Àmbit extrajudicial	14
Bibliografia.....	17

1. El desenvolupament del Web i les seves implicacions jurídiques

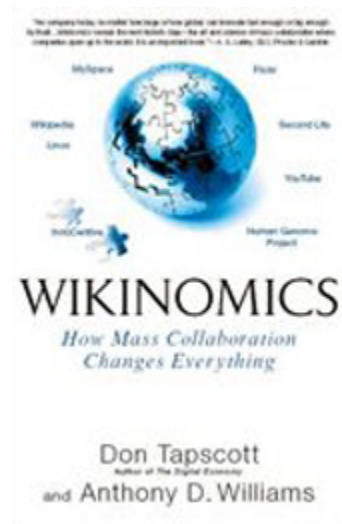
Les tecnologies de la informació aplicades a les relacions socials estan revolucionant l'economia tradicional i amb això també les relacions jurídiques. Apareixen nous termes per a denominar activitats emergents i agents nous. Així, el terme *wikinomics* ajuda a comprendre el fenomen de creació col·lectiva en l'entorn virtual, o el terme *prosumidor* identifica aquells individus que, en la seva condició inicial de clients, participen, no obstant això, en la creació de productes d'una manera activa i continuada (consumidor/productor).

També els usuaris es tendeixen a organitzar i a crear els seus propis productes, comparteixen informació, intercanvien i desenvolupen eines i mètodes. El Web ha deixat de ser un espai passiu on es llegeix o s'escolta, per a constituir un nou entorn en què les persones comparteixen, socialitzen, col·laboren i creen espais, comunitats i serveis. I en la mesura que participen, incrementen el seu poder en el Web.

El coneixement “de propietat” entra en crisi davant d'aquestes noves manifestacions. Les xarxes i les comunitats de desenvolupament col·laboratiu estan obrint nous camins en l'àmbit de la innovació. Resulten molt eficients i gaudeixen de gran capacitat de generació de valor afegit.

Algunes crítiques sobre aquest nou sistema de col·laboració en l'entorn virtual es fonamenten en la idea que aquesta manera de producció és un tipus de col·lectivisme que posa en risc l'economia i la cultura (Keen, *The cult of the Amateur: How Today's Internet is killing our Culture*, Doubleday, 2008) per falta de sistemes de control de qualitat dels continguts, una qüestió que ha estat contestada per la comunitat científica (per tots, Lessig, 2008), davant la constatació de la tasca important dels participants d'aquestes comunitats virtuals en l'actualització i millora dels continguts, substituint el caduc mecanisme unilateral de producció de coneixement. Vegem-ne algunes manifestacions:

- **El programari lliure i les comunitats virtuals.** A causa de la ràpida expansió del programari lliure, avui moltes persones n'estan fent ús, fins i tot sense pertànyer a una comunitat virtual. La distinció entre *programari lliure* i *codi obert* es troba en el fet que cadascun respon a una fase diferent relativa a un mateix objecte. Totes dues, la Free Software Foundation –que publica les llicències per al públic, en general la GPL– i l'Open Source Initiative –que fa publicitat de la idea d'*open source*–, participen en el suport del programari perquè es pugui modificar i distribuir lliurement. Els models de desenvolupament obert produeixen millors resultats. Com afirma Eben

Portada de *Wikinomics*

Moglen, el programari lliure és una idea que es troba ja indefectiblement imbricada en el teixit d'Internet.

- **Creative Commons (CC).** Es tracta de la denominació d'una organització no governamental creada per Lawrence Lessig, dedicada als drets d'autor en l'entorn virtual. Desenvolupa idees per a reduir les barreres a la creativitat. Gestiona llicències creades per aquesta organització, inspirades en la GPL (*general public license*) i pertanyents a la Free Software Foundation.
- **La telefonia mòbil.** També el desenvolupament de la telefonia mòbil i les tecnologies de comunicació sense fil estan afectant el flux econòmic i la privadesa, atès que les converses i les dades personals deixen un rastre: la navegació amb el mòbil implica que el dispositiu està vinculat a una adreça IP de connexió a Internet i, per tant, a un contracte de prestació de serveis, de manera que les empreses poden accedir a informació molt precisa sobre l'activitat i els gustos de les persones.
- **La informàtica en el núvol.** La denominada *informàtica en el núvol* (*cloud computing* o *e-cloud*) representa un pas evolutiu en l'àmbit de la computació, en permetre a usuaris sense coneixements especialitzats accedir a serveis i infraestructures d'Internet per mitjà d'un navegador web com si es tractés d'un programa instal·lat localment en el seu propi ordinador. Aquesta computació en núvol per Internet té com a particularitat l'ús de recursos compartits (programari i informació), de manera que l'usuari pot operar amb ordinadors de poc cost. Al seu torn, evita instal·lar programari o aplicacions i permet, a més, combinar programes molt diversos per a personalitzar aplicacions i treballar col·laborativament a la Xarxa. Una altra característica de la informàtica en el núvol és la seva portabilitat, atès que permet accedir al contingut dels nostres fitxers en qualsevol lloc. Atès que el programari i les dades privades s'emmagatzemen en els servidors, aquest model ha despertat algunes susceptibilitats. Les empreses d'allotjament (*hosting*) i de control dels serveis en el núvol poden tenir accés, a voluntat, a les comunicacions, a l'activitat de l'usuari i a les dades emmagatzemades.
- **Riscos.** Els riscos tecnològics eventuais per a la intimitat o la privadesa no semblen limitats o circumscrits a la problemàtica de les bases de dades. L'emmagatzematge d'informació és susceptible de generar riscos potencials, de manera que la tecnologia accentua les possibilitats del seu processament i, per tant, d'afecció a la intimitat i a la privadesa de les persones.

D'aquesta manera, el dret a la intimitat i a la privadesa poden quedar seriosament compromesos si es presta poca atenció a aquests aspectes. El desenvolupament de la tecnologia i la seva popularització és un fet incontestable i un motor de les societats. Per això la protecció de les dades de caràcter personal és un objectiu que aborda el dret i la major part dels estats tenen polítiques de protecció.

De la mateixa manera, la deslocalització de les conductes fraudulentés planteja dificultats de control i de prevenció, la qual cosa demana la internacionalització de les respostes jurídiques.

Lectures recomanades

K. Claffy (2008). "Ten Things Lawyers Should Know about the Internet". *Caida Papers*. <http://www.caida.org/publications/papers/2008/lawyers_top_ten/lawyers_top_ten.pdf>

D. Weitzner; H. Abelson; T. Berners Lee; J. Feigenbaum; J. Hendler; G. Jay Sussman. "Information accountability". Aquest breu article relata el problema actual relatiu a les dades personals, a les limitacions dels sistemes de control d'accés, al xifratge per a la protecció de la privadesa, i a la necessitat que el dret i els sistemes adoptin mesures tendents a l'atribució de responsabilitat.

A. D. Williams (2006). "Wikinomics: How Mass Collaboration Changes Everything". *Portfolio*, Penguin.

A. Roig (2009). "E-privacidad y redes sociales". *IDP. Revista de Internet, Derecho y Política* (núm. 9). UOC.

2. El desenvolupament del comerç electrònic (*e-commerce*)

Un dels factors que ha resultat més determinant en el fenomen de la globalització és, probablement, la tècnica, el seu desenvolupament a les acaballes del segle XX i les seves aplicacions civils. Els primers usos d'Internet es limitaven, tanmateix, a enviar documentació per via electrònica, i el comerç electrònic no va començar la seva autèntica marxa fins al 1991, quan se'n va autoritzar l'ús comercial. Es va trigar encara algun temps a popularitzar: malgrat que el primer negoci en línia apareix el 1994, el seu desenvolupament es va produir gràcies als accessos i les connexions ràpides, i també a la implantació de protocols de seguretat (HTTP i DSL) i la introducció de maneres de pagament electròniques segures.

A partir de l'any 2000, després de l'eclosió del dot.com i el gran desenvolupament del WWW, el nombre d'empreses que han obert pàgina web no ha parat de créixer. Avui per mitjà del comerç electrònic es pot accedir a tot tipus de béns –per al consumir-los immediatament en línia o bé per a enviar-los per mitjans convencionals– i de serveis, molts electrònics, com els serveis bancaris, de pagaments de factures en línia, de transferències, etc.

L'm-commerce. Els avantatges que ofereix el comerç electrònic –el cost més baix de molts productes oferts en els webs, unit a l'accés a la informació, la possibilitat de comparar entre productes, la facilitat de contractació, i també la comoditat i la rapidesa de les transaccions amb solament uns clics– estan aconseguint vèncer els recels naturals que el nou entorn despertava fa uns anys en els consumidors. Al seu torn, les noves tecnologies i el Web faciliten als comerciants seguir les preferències dels clients i optimitzar els esforços duts a terme en les campanyes de divulgació i comercialització dels seus productes, tenint en compte els gustos i el perfil dels seus destinataris. Així mateix, Internet ha suprimit les barreres temporals i d'espai al comerç, de manera que el capital, els béns i els serveis circulen sense fronteres físiques i jurídiques.

El desenvolupament de la telefonia mòbil i les seves aplicacions comercials està afavorint noves vetes (*niches*) de negoci i es comença a consolidar en els últims temps el terme *m-commerce* per a denominar les modalitats de negoci per mitjà de la telefonia mòbil, la característica més excel·lent del qual és que ofereix accés en qualsevol moment i en qualsevol lloc per mitjà de les xarxes de comunicació mòbil.

e-commerce

Exemples de comerç electrònic

Empreses i models de negoci com eBay o Amazon van ajudar a popularitzar el comerç electrònic (*e-commerce*). Per mitjà de les seves plataformes es pot adquirir tot tipus de productes –des de llibres, música, electrònica o jocs, fins als més bàsics d'alimentació i vestit– i serveis. Les transaccions que se segellen cada hora es compten per milers.

Comunicació mòbil

La comunicació mòbil ofereix noves dimensions, i no solament en el terreny del comerç electrònic. La seva evolució és constant: dels primers cel·lulars analògics a la tecnologia GSM, que proporciona més seguretat i qualitat de servei. Avui, la tecnologia UMTS ofereix noves possibilitats a les comunicacions mòbils i de serveis gràcies a l'amplada de banda.

Wikinomics. La col·laboració entre persones i grups en l'entorn virtual és un fenomen recent amb un significatiu impacte en l'economia. El concepte *wikinomics*, introduït l'any 1996 per Tapscott en el llibre *Digital Economy*, ha estat desenvolupat recentment per Williams a *Wikinomics: How Mass Collaboration Changes Everything* l'any 2006.

Aquestes organitzacions estan essent el motor d'una poderosa economia. El *peer production* d'aquestes comunitats virtuals es regeix per certes regles o principis: (i) obertura; (ii) interacció entre iguals; (iii) ús compartit, i (iv) actuació global.

Moltes empreses aprofiten aquest potencial i col·laboren amb les comunitats oferint la possibilitat que puguin accedir a les seves fonts de producció i a les seves patents, a canvi de poder disposar d'algunes innovacions o del valor afegit creat pels membres de la comunitat (vegeu IBM, Apple, Sony, Lego Mindstorms).

L'activitat col·laborativa és també font potencial per al desenvolupament de nous models de negoci i les empreses en comencen a fer un ús extens: noves eines de posicionament de productes o serveis; opinions dels usuaris o dels gustos manifestats per aquests en el Web; motors de cerca en la blogosfera; eleccions dels usuaris mateixos en missatges comercials; creació de grups de discussió (*focus groups*), etc. L'economia tendeix a incorporar vincles de col·laboració més enllà de les fronteres físiques o geopolítiques. Les empreses diversifiquen les seves activitats en la geografia i creen webs d'innovació global per poder ser competitives. I els equips vinculats a l'R+D treballen de manera col·laborativa mitjançant l'ús d'eines web.

Les conseqüències d'aquests canvis en els hàbits no resulten alienes al dret. Atès que el mercat busca sempre optimitzar els recursos, els seus operadors efectuen sempre eleccions de producció i comercialització que impliquin el cost més baix, s'estudien estratègies per a evitar determinades càrregues fiscals, se situen les seus socials en països de menys pressió fiscal, s'externalitzen els serveis i es contracta on la mà d'obra resulta més econòmica. Així mateix, s'analitzen els gustos dels consumidors en cada lloc per a planificar la producció i comercialització dels productes, s'uniformitzen les pràctiques comercials entre empreses, es produeix una circulació de models jurídics per a les transaccions B2B i B2C. En aquestes transferències es produeix un flux continu de dades –fins i tot de caràcter personal– per via electrònica. Al seu torn, les comunicacions s'estableixen en un sol idioma –habitualment l'anglès– i la publicitat i l'oferta de productes i serveis arriba a tots els extrems de la Terra. Els acords es tanquen amb correus electrònics, els pagaments s'efectuen mitjançant transferències bancàries i canvia tot el *modus operandi* en favor de la deslocalització.

Lectura recomanada

R. Tiwari; S. Buse; C. Hersh-tatt. "From electronic to mobile commerce. Opportunities through technology convergence for business services". <<http://www.global-innovation.net/publications/PDF/APTM2006.pdf>>

Les Nacions Unides, observant que un nombre creixent de transaccions comercials internacionals es du a terme per mitjà de l'intercanvi electrònic de dades i altres mitjans de comunicació, la qual cosa implica l'ús de mecanismes de comunicació i emmagatzematge d'informació, va sol·licitar en l'Assemblea de l'11 de desembre de 1985 als governs i a les organitzacions internacionals que s'adoptessin mesures tendents a garantir la seguretat jurídica en l'ús de les dades automatitzades i el seu processament en el comerç internacional. I l'any 1996 va procedir a dictar una Llei model sobre comerç electrònic amb la finalitat de facilitar un ús del comerç electrònic i intercanvi d'informació i missatges que resulti acceptable per a tots els estats i sistemes jurídics, socials i econòmics. Des de llavors són nombrosos els instruments legals internacionals que persegueixen harmonitzar pràctiques i legislacions.

Lectura recomanada

A. Lisi. "Evoluzione elettronica del commercio i dei sistemi di ADR". Article en el qual s'exposen, entre altres qüestions, algunes dificultats que es manifesten en el comerç electrònic degudes a pràctiques tendents a eludir la legislació aplicable en matèria de protecció dels consumidors i usuaris, els problemes de jurisdicció en intercanvis transfronterers i com la Unió Europea ha abordat el tema per als conflictes entre subjectes pertanyents als diferents estats membres.

El Web afavoreix el contacte directe entre productors de béns o serveis i consumidors. La reducció eventual de costos per la inexistència d'intermediaris o distribuïdors es presenta com un atractiu addicional a la contractació electrònica, encara que aquest aspecte concret encara no ha estat contrastat suficientment.

En aquest context, com és natural, també els conflictes entre empreses i consumidors (B2C) estan patint un sensible augment. El clàssic desequilibri estructural existent entre tots dos operadors en el comerç tradicional ha generat un patrimoni important de normes dirigides a la tutela dels drets dels consumidors que ara es pot veure compromesa amb la contractació per via electrònica, sigui per desconeixement de les empreses, sigui per raons de mera oportunitat.

Però l'accés als tribunals en controvèrsies de quantia modesta i de caràcter transnacional no resulta real, perquè els costos judicials apareixen desproporcionats i els processos són lents i enutjosos.

Aquesta realitat posa en crisi un sistema fonamentat en la jurisdicció i en un dret internacional privat articulat sobre el conflicte tradicional de lleis (i la determinació necessària de la llei aplicable, de la jurisdicció competent i del reconeixement i l'execució de les sentències dictades en un país diferent del de l'òrgan judicial que va dictar la resolució judicial).

Lectura recomanada

P. S. Berman. "Choice of Law and Jurisdiction on the internet. Towards a cosmopolitan vision of conflict of laws: Redefining government interests in a Global Era". En aquest assaig Berman analitza tres casos recents esdevinguts als Estats Units (dos de relatius a l'elecció de la llei aplicable i un sobre reconeixement de sentències) per a descriure les noves dificultats que han d'abordar els jutges, i com aquests poden contribuir a reforçar les decisions judicials, des d'una perspectiva cosmopolita. L'autor suggereix reconceptu-

Vegeu també

Vegeu sobre aquest tema la Resolució de l'Assemblea General per a l'adopció d'una Llei model del comerç electrònic. UNCITRAL, 12 de juny de 1996. <http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/electronic_commerce/1996_Model.html>

Vegeu també

Vegeu, en aquest sentit, l'interessant anàlisi que en fa Mark Graham (2008). "Warped Geographies of Development: The Internet and Theories of Economic Development". *Geography Compass* (vol. 2, núm. 3, pàg. 771-789). <<http://geospace.co.uk/files/compass.pdf>>

alitzar els principis que regeixen les relacions entre jutges i tribunals domèstics i estrangers, en un nou espai on les relacions transnacionals creixen exponencialment.

Cada vegada són més freqüents les propostes de mètodes de resolució al marge dels tribunals, en particular quan els conflictes són transnacionals. Per aquest motiu moltes cambres de comerç i institucions arbitrals han pres iniciatives tendents a facilitar mecanismes de resolució adaptats a aquesta nova necessitat, en un tràfic que resulta massiu, veloç, deslocalitzat, i de valors econòmics en discussió relativament modestos (*low cost / high volume transactions*).

3. La justícia electrònica (*e-justice*)

La tecnologia de la informació i de la comunicació està incidint de manera sensible en el terreny judicial. Tant és així que, per exemple, la Unió Europea ha inaugurat un portal denominat *e-justice* a la manera de finestreta única electrònica que dona accés a la justícia a tota la Unió Europea.

Vegeu també

Aquest web ofereix informació sobre qüestions jurídiques transfrontereres (a quin òrgan jurisdiccional de quin estat membre he d'acudir?, com es pot acudir als tribunals?, quina és la llei aplicable?, quins són els costos?...), informació detallada sobre reclamacions econòmiques, assumptes de família i execució de sentències, informació i enllaços sobre la legislació, la jurisprudència i les pràctiques dels diferents estats membres, sobre les possibilitats de rebre assistència jurídica gratuïta, accés a bases de dades jurídiques, accés a registres públics, a xarxes judicials, a la Xarxa Judicial Europea, i fins i tot ajuda per a dur a terme videoconferències transfrontereres. Vegeu <https://e-justice.europa.eu>

També a Espanya s'han fet passos significatius, i el Pla estratègic de modernització de la justícia 2009-2012 ha introduït millores tecnològiques sensibles a fi d'obtenir un sistema de justícia eficient.

Nota

Així, l'anomenat *esquema judicial d'interoperabilitat i seguretat* (EJIS) possibilita el treball en xarxa de jutjats i tribunals per a obtenir plena interoperabilitat interna entre òrgans judicials i externa amb altres organismes. La implantació de la Xarxa Integrada de Comunicacions Electròniques del Ministeri Fiscal (base de dades d'ADN, CODIS) facilita l'enregistrament i l'anàlisi de videoconferència en les vistes; el Portal de l'Administració de Justícia per al Ciutadà presta serveis d'informació, petició de cites per a evitar cues o coneixement de l'estat de la tramitació d'un assumpte, i per a aconseguir l'objectiu "paper 0" es du a terme el desplegament complet d'un sistema segur d'intercanvi de documents denominat *Lex Net*.

Podem distingir entre innovacions tecnològiques en l'àmbit intern de la justícia (judicial) i en l'esfera extrajudicial perquè, tot i que l'efectivitat dels drets i la seva tutela es poden aconseguir en tots dos indistintament, l'impacte de les TIC està resultant una mica diferent.

3.1. Àmbit judicial

Els aspectes d'innovació que aporten les TIC a l'estructura judicial han estat tractats ja en altres assignatures pertanyents al màster de la Societat de la informació, de manera que en aquest epígraf ens cenyirem a apuntar algunes direccions importants sobre les quals s'han bolcat els esforços en els últims temps:

1) Una direcció dirigida al personal administratiu i als secretaris, jutges i magistrats, en general, que operen dins de l'organització judicial, i també als advocats, litigants, testimonis, institucions públiques i altres agents que hi intervenen activament. En aquesta primera direcció es canalitzen les aplicacions que tenen com a objectiu la composició i edició dels documents i correspondència

Lectures recomanades

M. Velicogna i el seu estudi en el marc del CEPEJ (European Commission for the Efficiency of Justice) sobre l'ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació en els sistemes judicials europeus.

E. Katsh. "What happens when a glacier starts to melt?". <<http://jurist.law.pitt.edu/lessons/lesapr99.htm>>

judicials, i també les eines d'organització del treball individual i col·lectiu. Les noves tecnologies de la informació i de la comunicació col·laboren en aquest estadi en dues dimensions diferents:

a) En l'àmbit de les aplicacions de suport a l'Oficina Judicial: per a l'organització del treball individual (amb processadors de textos, fulls de càlcul, correus electrònics de jutges i personal administratiu) i de l'organització de l'Oficina Judicial (registres automatitzats i sistemes de gestió de casos).

Vegeu també

Vegeu, a títol enunciatiu, a Espanya, el Programa Minerva-NOJ: un sistema informàtic de gestió processal per a la Nova Oficina Judicial que permet el registre, el repartiment i la tramitació dels expedients judicials. Permet eliminar el paper i incrementar la rapidesa i l'agilitat en els tràmits processals. Permet monitorar els procediments. Facilita una tramitació dels procediments guiada. Organitza les execucions, el manteniment de l'històric dels procediments, la recuperació de dades de la consulta múltiple, la gestió de resolucions, el coneixement de l'estat de notificacions, etc. O, per exemple, amb funcions més consultives, el Centre d'Atenció a l'Usuari (CAU): dirigit a assessorar els membres de l'Administració de justícia, del Ministeri Fiscal i dels registres públics, i a resoldre incidències i oferir resposta tècnica a qüestions relacionades amb la justícia electrònica i les aplicacions judicials o la implantació de l'Oficina Judicial.

També a Catalunya, E-justicia.cat, sistema integral d'informació per mitjà del Web, fa ús, entre d'altres, d'un sistema de gestió tancat denominat *Temis 2* i d'un sistema de signatura electrònica (projecte Luscer) que permet fer tràmits administratius per via telemàtica.

b) I en l'àmbit de les tecnologies de suport a les tasques del jutge, a fi de facilitar l'accés a bases de dades, biblioteques, jurisprudència, sentències proforma, documents judicials, registres públics, etc.

Vegeu també

Vegeu l'aplicació informàtica Inter-Ius, un sistema de comunicació per mitjà d'un correu electrònic que permet l'intercanvi de documents judicials entre els diferents òrgans.

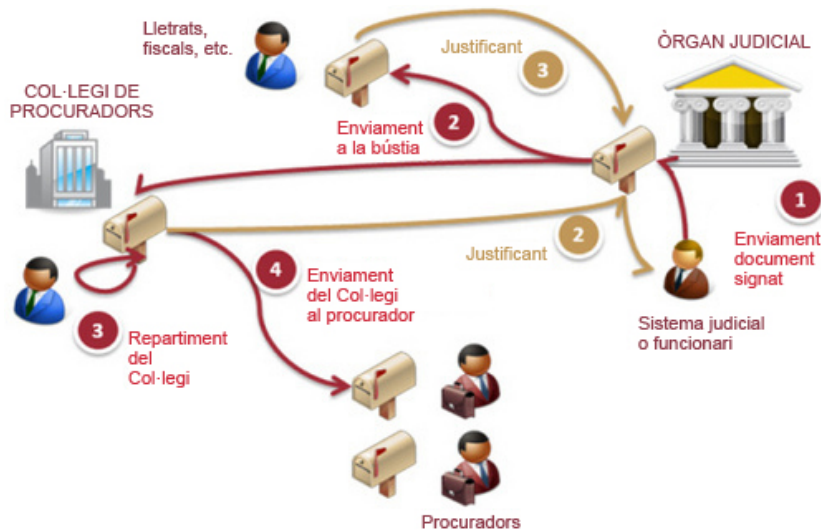
O el Geobase, un programa tecnològic per a accedir a documents registrals a partir de fotografies digitals en l'àmbit del Registre de la Propietat.

2) Una altra direcció, essencial, és l'adreçada a la intercomunicació entre els diferents agents (operadors jurídics). Això comporta, necessàriament, el desenvolupament de llocs web d'accés comú.

Vegeu també

Vegeu, per exemple, el denominat *Punt Neutre Judicial*, que permet la intercomunicació entre els sistemes de gestió processal al servei dels òrgans judicials, el Consell General del Poder Judicial i els òrgans judicials, els òrgans judicials i l'accés a serveis i registres, les diferents xarxes judicials de les diferents comunitats autònomes, el Ministeri de Justícia i el Consell General del Poder Judicial, i també amb tercers organismes.

Vegeu, així mateix, el sistema LexNet, per a la gestió de les notificacions telemàtiques usat en l'Administració de justícia. Es tracta d'un sistema de correu web (*webmail*) que permet enviar notificacions als diferents operadors jurídics amb efectes legals plens. En un primer pas es generen les notificacions en el Sistema de Gestió Processal; després, signades per l'autoritat, s'accedeix a la bústia de LexNet i s'envien. El sistema genera un justificant de recepció que dona fe amb caràcter general legal del lliurament de la notificació. Va ser implantat després de la publicació de l'RD 84/2007 sobre implantació en l'Administració de justícia del sistema informàtic de telecomunicacions LexNet.

Sistema LexNet

3) I una tercera direcció, constituïda per la implementació de sistemes de recopilació de dades durant totes les etapes del treball i el seu flux. El desenvolupament d'aquest àmbit permet confeccionar automàticament informes estadístics i de gestió, de manera que esdevé una eina eficaç de control i fiscalització de l'activitat judicial.

Nota

A Espanya, el Consell de Ministres, en la reunió de 21 d'octubre de 2005, va aprovar l'anomenat *Pla de transparència judicial* amb l'objectiu d'obtenir una nova estadística judicial uniforme, pertinent, fiable, eficaç i transparent. Així mateix, ja disposa del citat sistema Minerva. Noj, que permet el tractament i la gestió estadística de les dades.

Lectures recomanades

Monogràfic sobre justícia electrònica de la revista *IDP*, concretament els articles "E-justicia: las tecnologías de la información y el conocimiento al servicio de la justicia iberoamericana en el siglo XXI" d'Agustí Cerrillo, "Administración electrónica en el Área de Justicia" de Núria Clèries i "Iniciativas recientes de la e-justicia en España" d'Ana María Delgado i Rafael Oliver. <<http://www.uoc.edu/idp/4/dt/esp/monografico.pdf>>

3.2. Àmbit extrajudicial

Com s'ha apuntat, també es poden aconseguir la justícia i la resolució de les controvèrsies en l'àmbit extrajudicial. La multiplicació dels litigis, l'allargament dels processos, la complexitat i la tecnicitat d'alguns àmbits del dret han conduït els tribunals a una situació molt propera al col·lapse. En aquest context, i al marge dels esforços importants de modernització de la justícia vistos anteriorment, han emergit en els últims temps un conjunt de mètodes o processos –de factura nova però d'estrat antic– que s'han revelat efectius en la gestió i la resolució de les diferències i de les disputes que s'originen en el tràfic massiu de béns i serveis. Són mecanismes denominats *extrajudicials de resolució*, reconeguts amb l'acrònim *ADR*. La seva eclosió a escala internacional es deu, entre altres motius, a la multiplicació de les relacions econòmiques entre els particulars (*C2C: consumers to consumers*), entre aquests i les empreses (*B2C: business to consumers*) i entre les empreses mateixes (*B2B: business to business*) i l'increment notable de la litigiositat en les relacions transfrontereres

o supranacionals, afavorides per l'ús intens de les noves tecnologies, Internet i la contractació electrònica. És en aquest context que al llarg de l'última dècada del segle XX han proliferat ambiciosos programes, alguns en el si de les institucions públiques mateixes. Aquest aspecte concret es desenvolupa en el mòdul següent.

Lectura recomanada

C. Badii. "ODR e intelligenza artificiale: problematiche giuridiche". Article sobre el reconeixement de la subjectivitat jurídica dels nous agents intel·ligents que operen a Internet per a la resolució de les disputes en l'àmbit extrajudicial i qüestions de responsabilitat dels propietaris del programari, i també de les derivades del tractament de dades personals.

Les Nacions Unides, després d'haver observat el problema recurrent derivat de la falta de mecanismes adequats per a la resolució de les controvèrsies en transaccions comercials d'escassa quantia de caràcter transnacional, i considerant que l'adopció d'un sistema internacional de normes afavoriria la proliferació de mecanismes electrònics ràpids i econòmics per a la resolució eficaç d'aquestes controvèrsies, ha emès un mandat al Grup de Treball III de la Comissió de les Nacions Unides per al Dret Mercantil Internacional (CNUDMI-WG III) perquè aquest suggereixi normes específiques que permetin confeccionar un quadre legal harmonitzat, i dirigit a les entitats proveïdores de serveis de resolució de conflictes en operacions transfrontereres de comerç electrònic i relacions B2B i B2C.

Aquest cos normatiu hauria de resultar conforme a les normes existents de la CNUDMI per a la conciliació i l'arbitratge internacional, així com respectuós amb les polítiques públiques de protecció dels consumidors. Se suggereix per a això la producció de quatre instruments legals diferents: un de relatiu a les normes del procediment, que ha de ser ràpid, econòmic i respectuós amb els principis de procés degut; un altre, dedicat als estàndards d'acreditació per als proveïdors de xarxa i experts; un tercer recopilatori dels principis substantius per a la resolució de litigis transfronterers; i, finalment, un quart instrument legal dedicat als mecanismes d'execució transfronterera.

Lectures recomanades

CNUDMI (Comissió de les Nacions Unides per al Dret Mercantil Internacional) i els informes del Grup de Treball III (Online Dispute Resolution): http://www.uncitral.org/uncitral/commission/working_groups/3Online_Dispute_Resolution.html

A. E. Vilalta (2012). "Contratación transnacional y acceso a la justicia: mecanismos de resolución electrónica de disputas". *Revista Crítica de Derecho Inmobiliario (RCDI)* (núm. 732, pàg. 2065 a 2147).

Logotip de la CNUDMI

Bibliografia

Berman, P. S. (2005). "Choice of law and jurisdiction on the internet. Towards a cosmopolitan vision of conflict of laws: redefining governmental interests in a global era". *University of Pennsylvania Law Review* (vol. 153, pàg. 1819-1882). [monogràfic en línia]. <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=725221>

Katsh, E.; Rifkin, J.; Gaitenby, A. (2000). "E-Commerce, E-Disputes, and E-Dispute Resolution: In the Shadow of "eBay Law" [monogràfic en línia]. <<http://www.umasslegal.org/wp-content/uploads/2009/03/shadowofebay.pdf>>

Keen, A. (2008). *The cult of the Amateur: How Today's Internet is killing our Culture and Assaulting Our Economy*. Londres: Nicholas Brealey.

Velicogna, M. (2006). "Use of information and communication technologies" [monogràfic en línia]. *European Commission for the Efficiency of Justice. CEPEJ*. <http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/series/Etudes7TIC_en.pdf>

Weitzner, D.; Abelson, H.; Berners-Lee, T.; Feigenbaum, J.; Hendler, J.; Jay Sussman, G. (2008, juny). "Information Accountability". *Communications of the ACM* (vol. 51, núm. 6). [monogràfic en línia]. <<http://dl.acm.org/citation.cfm?id=1349043>>

